

Такриз

ба автореферати диссертатсияи Собирова Назира Солиҷоновна дар мавзуй “Ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик” барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои педагогӣ

Тағйироти бунёдии тамоми соҳаҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон, гузаштан ба заминаҳои нави иҷтимоиву иқтисодӣ, таҷдиди иқтисодиёт ва иҷтимоиёту фарҳанг тақозо дорад, ки дар фаъолияти институтҳои иҷтимоии асосӣ, аз он ҷумла, дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ дигаргуниҳои кулӣ амалӣ гарданд. Вазъияти объективӣ дар ҷомеа ва давлат таъйинкунандаи раванди тарбияи рафтори иҷтимоии шахсият ба шумор меравад. Ҷомеаи босуботу қавӣ, демократӣ ва инсонпарвар, ки барои ҳаёти фаъолона ва идомаи насл қобил аст, яке аз шартҳои муҳимтарини амалкарди ҳар як давлат мебошад.

Рушди муносибатҳои бозорӣ сабабгори тезутунд шудани зиддияти иҷтимоиву иқтисодӣ, фарҳангиву ахлоқӣ гардид. Ҷойгоҳи омили инсониро чунин омилҳо муҳим мегардонанд: соҳибистиқлол шудани Тоҷикистон, рушди бемайлони он, инсонпарварона ва демократӣ гардидани таҳсилот, гуногуниву мураккабии равандҳои наф. Ин омилҳо на танҳо таъсири мусбат доранд, балки низоъҳои дохилии шахсиятро таҳрик бахшида, боиси муаммоҳо дар оила мегарданд, арзишҳои анъанавиро вайрон мекунанд.

Собирова Назира Солиҷоновна дар кори таҳқиқотии хеш тавачҷуҳо ба яке аз самтҳои афзалиятноки кори таълиму тарбияи хонандагони хурдсол дар шароити кунунии муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумии Тоҷикистон равона сохтааст. Кори диссертатсионии Собиров Назира Солиҷоновнаро таҷрибаи илмии педагогикаи муосир, таҳлили манбаъҳои психологӣ-педагогӣ, сарчашмаҳои илмӣ, фалсафӣ, ҷомеашиносӣ, баррасии ҳуҷҷатҳои меъёрию ҳуқуқӣ ва барномавӣ, истифода аз методҳои дар амал санҷидашудаи таҳқиқоти илмӣ, методҳои таҳқиқоти эмпирикӣ, корбурди усулҳои мушоҳида, пурсиш, суҳбат, озмоиш, дараҷабандӣ татбиқи маънидоди оморӣ, графикаи маълумот ҳангоми коркарди далелҳои санҷишӣву озмоишӣ ва ҳамчунин омӯзиши натиҷаи фаъолияти омӯзгорон ва таҷрибаи амалияи омӯзишу парвариш дар низоми таҳсилот фаро гирифтааст.

Таъкид бо маврид аст, ки дар кори диссертатсионии Собирова Н.С. вазъи ҳозира ва тамоюлҳои инкишофи таҳсилоти миёна ва олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз мавқеи саҳеҳ ва дақиқ кардани мафҳумҳои

тарбияи «рафтори ғаёлона», «мустақилият», «масъулият», «худинтизом», «ҳисси вазифашиносӣ», «ташаббус» амсилаи (моделӣ) ташаккули тарбияи рафтори иҷтимоии хонандагон дар раванди таълими муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ коркард шудааст.

Аҳамияти назариявии таҳқиқоти анҷомёфта аз он иборат аст, ки амсилаҳои анғезишҳои ташаккули рафтори ҷамъиятии хонандагони хурдсол дар заминаи анъанаҳои миллии халқи тоҷик тарҳрезӣ гардид. Аз ҷумла, анғезишҳое, ки ба тарбияи шахрвандӣ-ватандӯстии хонандагон таъсир мерасонанд, анғезишҳое, ки ба ташаккули рафтори таҳаммулпазири хонандагон ёрӣ мерасонанд, анғезишҳое, ки шаклгирии қоидаҳои одоби рафторро таъйин мекунанд. Ғайр аз ин, низоми амалкарди технологияҳои гуногун коркард шуд, ки ба ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол дар заминаи анъанаҳои миллии халқи тоҷик таъсир доранд.

Аҳамияти амалии таҳқиқот дар он аст, ки меъёрҳо, сатҳҳо, тавсифҳои рафтор, анғезишҳои ташаккули он, ки ошкор гардиданд, норасоии воситаҳои педагогӣ дигар ва захираҳоро дар ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол дар заминаи анъанаҳои миллии халқи тоҷик пурра мекунанд. Маводи диссертатсия дар хондани курси педагогикаи мактабӣ, этнопедагогика дар донишгоҳи педагогӣ ва дар низоми тақмили ихтисос ва бозомӯзии кормандони соҳаи маориф метавонанд истифода шаванд.

Дар боби якум “Асосҳои методологӣ ва назариявии ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик” муҳаққиқ қайд менамояд, ки бо ворид гардидани ҷомеаи кунунии кишварамон ба марҳилаи дигаргуниҳо хонандагони муассисаҳои таълимӣ имрӯз дар муҳити сифатан нав ва тазодҳои иҷтимоӣ қарор доранд. Таҳлилҳо нишон медиҳанд, ки имрӯз фарҳанги иҷтимоӣ ва тарбияи рафтори иҷтимоии хонандагон як қарад рӯ ба костагӣ овардааст. Барои ислоҳи чунин нуқтаи назар бояд шароити муосири педагогӣ психологӣ фароҳам овард.

Муаллифи рисола таҳлили хусусиятҳои синнусолии хонандагони хурдсолро маҳаки асосии таҳқиқот дониста, сабабҳо, анғезишҳо ва шартҳои баланд бардоштани сатҳи самаранокии тарбияи рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсолро ошкор намудааст. Таҳлили фалсафӣ, умумиилмӣ, психологӣ-педагогӣ таҳқиқот оид ба тавсифи синни хурди мактабӣ, ки мо дар заминаи назарияи умумии низомҳо, гуногунпахлӯӣ ҳамчун шартҳои муайянкунӣ робитаҳо ва муносибатҳои гуногун дар раванди педагогӣ, назарияи сохторгарой, тавсифи ихтилоф ҳамчун манбаи инкишоф амалӣ

кардем, барои муназзам гардонидани таълифот ва ғояҳои кӯмак расонид, ки ба таҳқиқот бевосита дахл доранд.

Дар боби дуюми рисола «Технологияи педагогии ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик» заминаҳои иҷтимоӣ педагогии рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол дар ташаккули муносибати мусбати онҳо ҷамъият (муҳит) санҷиши озмоиши истифодаи маҷмӯи сохтор ва мундариҷаи мафҳуми «рафтори иҷтимоӣ» ва махсусияти он дар рафти кор бо хонандагони хурдсол ва натиҷаи самаранокии он озмоиши назоратӣ мавриди таҳқиқ қарор ёфтааст.

Дар асоси таҳия ва тадқиқи корҳои озмоишӣ-таҷрибавии таҳқиқот, ки дар боби дуюми рисола пешбинишуда муаллифи рисола чунин хулосаҳоро баён намудааст:

1. Муҳимтарин принципҳои методологии ташаккули рафтори ҷамъиятии хонандагони хурдсол муайян шуданд (мувофиқат ба фитрат, мақсадгузорӣ, дидгоҳи фаъолиятӣ, дастгирии педагогии кӯдак, инсонпарварона будани раванди тарбия, таъмини ҳамкориҳои хонандагон ва калонсолон, мувофиқат ба озодӣ, ихтиёрӣ будани иштироки хонандагон дар корҳои ташкилшаванда).

2. Функсияҳои муҳимтарини фаъолияти тарбиявӣ ошкор гардиданд, ки ба ташаккули тарбиятдидагии шахрвандӣ - ватандӯстӣ, таҳаммулпазирӣ, меъёрҳои одоби рафтор, ки мустақилияти хонандагонро дар азхудкунии рафтори ҷамъиятӣ пешбинӣ менамояд.

3. Мафҳумҳои таҳаммулпазирӣ, тарбияи шахрвандӣ - ватандӯстӣ, фарҳанги рафтор муайян шуданд. Зери тарбияи шахрвандӣ - ватандӯстӣ раванди ҳадафмандона ва бошуурона амалишавандаи фаъолияти педагогӣ оид ба азхудкунии таҷрибаи муносибатҳои демократӣ, иҷтимоӣ - сиёсӣ, ҳуқуқӣ, меъёрҳои ахлоқии рафтор, сифатҳои шахсиятӣ, мисли муҳаббат ба зодгоҳ, омодагӣ барои хизмат ба Ватан, муносибати эҳтиёткорона ба таърих, анъанаву оинҳои Ватан аз ҷониби хонандагони хурдсол фаҳмида мешавад.

4. Хусусиятҳои рафтори бофарҳанг муайян шуданд, ки ҳамчун мафҳуми васеътар баррасӣ мегардад, ки ба он одоб ва фарҳанги рафтор ба маънои маҳдуд ворид мешаванд. Он синтези ангезаҳо ва шаклу воситаҳои барои ин ангезаҳо, ҷамъбасти муносибатҳои устувори шахсият ба ҷомеа, ба синф, ба худ, ба меҳнати зеҳнӣ ва ҷисмонӣ мебошад. Хусусияти рафтори бофарҳанг дар он инъикос ёфтани анъана, расму оинҳои халқи худ самтгирии миллии рафтор мебошад.

Хулоса, тадқиқоте, ки Собирова Назира ба анҷом расонидааст, ҳам аз нигоҳи назариявӣ ва ҳам аз диди амалӣ барои педагогикаи имрӯзаи тоҷик боз як кори тадқиқотии нав буда, дастовардҳои илмӣ ӯ барои корҳои минбаъдаи илмӣ дигар раҳнамои хуб хоҳад буд.

Дар ҳамин асос, метавон ба натиҷае расид, ки кори Собирова Назира Солиҷоновна дар мавзӯи “Ташаккули рафтори иҷтимоии хонандагони хурдсол тавассути анъанаҳои миллии халқи тоҷик” тадқиқоти баанҷомрасида буда, автореферат муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос карда, мақолаҳои ҷопнамудаи муаллифи диссертатсия ба талаботи Низомномаи намунавӣ оид ба Шӯрои диссертатсионӣ ва тартиби додани дараҷаҳои илмӣ ва унвони илмӣ, ки бо қарори ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, тахти №267 тасдиқ гардидааст, пурра ҷавобгӯ буда, муаллиф Собирова Назира Солиҷоновна сазовори дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ, аз рӯйи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) пурра мувофиқ мебошад.

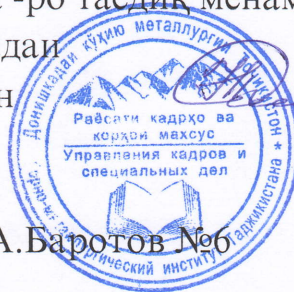
Муаллифи диссертатсия – Собирова Назира Солиҷоновна барои дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ, аз рӯйи ихтисоси 13.00.05 – Назария, методика ва ташкили фаъолияти фарҳангӣ-иҷтимоӣ (13.00.05.03 – Педагогикаи иҷтимоӣ ва худшиносӣ) арзанда аст.

Муовини ректор оид ба корҳои тарбия,

номзади илмҳои педагогӣ, дотсенти Донишкадаи
кӯҳию металлургии Тоҷикистон

М. Аминҷонова

Имзои дотсент М. Аминҷонова -ро тасдиқ менамоем
Сардори РК ва КМ-и Донишкадаи
кӯҳию металлургии Тоҷикистон

Н. Сулейманова

Суроға: шаҳри Бӯстон, кӯчаи А.Баротов №6
Тел: (+992 3451) 50634